

Spremljanje proizvodnosti prašičev, V. del

Uredili
Milena Kovač in Špela Malovrh

Domžale, 2009

Spremljanje proizvodnosti prašičev, V. del

Uredili:

prof. dr. Milena Kovač, znan. sod. dr. Špela Malovrh

Za vsebino in jezikovno pravilnost prispevkov so odgovorni avtorji.

Izdajo monografije so podprli Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
Druga priznana organizacija za prašiče
in Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko.

Izdajatelj:

Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko,
Enota za prašičerejo, biometrijo in selekcijo

Prelom in priprava za tisk:

Špela Malovrh

Oblikovanje:

Špela Malovrh

Tisk:

Grafex d.o.o.

1. izdaja

Naklada 300 izvodov

Domžale, 2009

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

636.4.082.4(082)

SPREMLJANJE proizvodnosti prašičev. – 1. izd. – Domžale :
Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Katedra za etologijo,
biometrijo in selekcijo ter prašičerejo, 2003–<2009>

Del 5 / uredili Milena Kovač, Špela Malovrh. – Domžale :
Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Enota za prašičerejo,
biometrijo in selekcijo, 2009

ISBN 978-961-6204-48-4 (zv. 5)

1. Kovač, Milena, 1957–

125585152

Predgovor

Pred vami je peti del zbirke "Spremljanje proizvodnosti prašičev". Kar nekaj časa je že preteklo od izida prejšnjega zvezka, vmes pa smo izdali monografijo "Selekcija prašičev na kmetijah", ki je imela večji poudarek na selekciji. Tokratno številko posvečamo prof. dr. Andreju Šaleharju za njegovo okroglo obletnico, ki je mlade v svoji skupini vedno spodbujal pri pisanju v slovenskem jeziku. Tudi pričujoča zbirka poskuša rejce prašičev v slovenskem jeziku obveščati o naših raziskavah in strokovnem delu. Način vrednotenja pedagogov in raziskovalcev le-te sili, da objavljajo predvsem v tujih revijah, saj domačih revij s faktorjem vpliva ni. To ima za posledico manj objav v slovenskih revijah s tega področja, nekatere revije so že prenehale izhajati, siromaši pa tudi slovensko strokovno izrazoslovje.

Tokrat knjižico, poleg sestavka o dosedanji profesorjevi življenjski poti, sestavlja dvanajst strokovnih prispevkov, ki se z različnih vidikov lotevajo rejce prašičev. Napovedovanju plemenske vrednosti za interim obdobje je namenjen prvi prispevek. Sledita prispevka o genetski trendih za velikost gnezda na farmah in kmetijah ter za pitovne lastnosti pri mladnicah. Molekularno genetska študija gena FTO, ki v nekaterih populacijah vpliva na lastnosti zamaščenosti in maščobno-kislinsko sestavo, je bila izvedena pri krškopoljskih prašičih. Naslednji prispevek presoja plodnost svinj na slovenskih farmah letu 2008. Z namenom olajšanja branja rezultatov plodnosti smo za rejce na primeru velikosti gnezda razvili grafični prikaz, ki ga nameravamo v prihodnje razširiti še na ostale mere plodnosti. Na osnovi poskusa smo želeli ugotoviti, ali med sodobnimi genotipi in krškopoljskimi prašiči, kot staro pasmo, obstajajo kakšne razlike v žretju otave. Rast prašičev krškopoljske pasme v času pitanja obravnava naslednji prispevek. Še en prispevek se loteva krškopoljske pasme, tokrat primerjave lastnosti mišične in podkožne maščobe s komercialnimi pitanci. Vpliv krmnih dodatkov na kakovost sušenih vratin obravnava deseti prispevek. Sledi mu primerjava dveh načinov krmljenja svinj v času laktacije. Zadnji prispevek je posvečen oceni vpliva različnih dejavnikov na ocenjevanje mesnatosti v proizvodnih pogojih v klavnici.

Tako slovenska prašičereja kot kmetijstvo v celoti trenutno nima rožnate prihodnosti. Rejci ne morejo vplivati na cene surovin in produktov, zaradi česar se čutijo nemočne in obupane. Od njih država in javnost glede varstva okolja zahtevata vse več in tako povečujeta stroške, ne priznata pa tega v ceni produkta. Rejci od države in stroke pričakujejo, da jih bosta povezali in organizirali. V stiski niti ne opazijo, da imajo rezerve v svoji reji, da je to tisti košček v proizvodni verigi, kjer lahko vplivajo na zmanjšanje stroškov in povečanje količine produktov. Tudi povezati bi se morali rejci sami, pa ne na način, da je v vsaki vasi društvo ali združenje, da večina rejcev vidi le svoje trenutne težave in so jim te edini motiv združevanja. Cilj pri tem bi jim moral biti dolgoročna uspešnost prašičereje kot panoge.

Vsem rejcem želimo pri delu in povezovanju čim več uspehov.

znan. sod. dr. Špela Malovrh

Zasluzni prof. dr. Andrej Šalehar

Kazalo

1	Zaslужni prof. dr. Andrej Šalehar – sedemdesetletnik	7
2	Napovedovanje plemenske vrednosti za dolžino interim obdobja	13
2.1	Uvod	14
2.2	Material in metode	15
2.3	Rezultati in diskusija	18
2.3.1	Parametri disperzije	18
2.3.2	Napovedi plemenskih vrednosti	20
2.4	Zaključki	22
2.5	Viri	23
3	Genetski in fenotipski trendi pri velikosti gnezda	25
3.1	Uvod	26
3.2	Material in metode	26
3.3	Rezultati in razprava	28
3.3.1	Fenotipski trendi	28
3.3.2	Okoljski trendi	31
3.3.3	Genetski trendi	34
3.4	Zaključki	35
3.5	Viri	35
4	Genetski trendi za pitovne lastnosti mladic v pogojih reje	37
4.1	Uvod	38
4.2	Material in metode	38
4.3	Rezultati in razprava	40
4.3.1	Fenotipski trendi	40
4.3.2	Okoljski trendi	43

4.3.3	Genetski trendi	46
4.4	Zaključki	49
4.5	Viri	49
5	Vpliv gena <i>FTO</i> na lastnosti zamaščenosti in maščobnokislinsko sestavo pri pasmi krškopoljski prašič	51
5.1	Uvod	52
5.2	Material in metode	53
5.2.1	Meritve	53
5.2.2	Genske analize	53
5.2.3	Statistična analiza	53
5.3	Rezultati z diskusijo	54
5.4	Zaključki	57
5.5	Viri	58
6	Presoja lastnosti plodnosti na slovenskih farmah	61
6.1	Uvod	62
6.2	Rezultati v letu 2008	63
6.2.1	Plodnost mladic	63
6.2.2	Plodnost starih svinj	70
6.2.3	Plodnost svinj skupaj	75
6.3	Zaključki	79
6.4	Viri	79
7	Primerjava rej s postavljenimi standardi za mere velikosti gnezda	81
7.1	Uvod	82
7.2	Material in metode	82
7.3	Rezultati	83
7.3.1	Izbor standardov	83
7.3.2	Kratkoročni in dolgoročni cilji	85
7.3.3	Presoja rezultatov treh rejcev pri velikosti gnezda	87
7.4	Zaključki	89
7.5	Viri	90

8	Zaužívanje otave pri prašičih krškopoljske pasme in hibrida 12	91
8.1	Uvod	92
8.2	Material in metode	93
8.2.1	Material	93
8.2.2	Metode	95
8.3	Rezultati	96
8.4	Razprava	97
8.5	Zaključki	99
8.6	Viri	99
9	Rast prašičev krškopoljske pasme	101
9.1	Uvod	102
9.2	Material in metode	102
9.3	Rezultati in razprava	104
9.3.1	Telesna masa	104
9.3.2	Dnevni prirast	105
9.4	Zaključki	107
9.5	Viri	108
10	Kakovost mišične in podkožne maščobe krškopoljskega prašiča in komercialnih pitancev	109
10.1	Uvod	110
10.2	Material in metode	112
10.2.1	Živali	112
10.2.2	Opravljene meritve in vzorčenje	112
10.2.3	Statistična obdelava podatkov	113
10.3	Rezultati in razprava	113
10.3.1	Klavne lastnosti	113
10.3.2	Tehnološka kakovost	114
10.3.3	Maščobnokislinska sestava dolge hrbtnne mišice	115

10.3.4	Maščobnokislinska sestava hrbtnega podkožnega maščobnega tkiva	117
10.3.5	Kakovost mesa	119
10.3.6	Kakovost hrbtna maščobe	120
10.4	Zaključki	121
10.5	Viri	121
11	Vpliv krmnih dodatkov in spola na sestavo maščobnega tkiva in vsebnost holesterola sušenih vratin prašičev	125
11.1	Uvod	126
11.2	Material in metode	128
11.2.1	Material	128
11.2.2	Metode	130
11.3	Rezultati in razprava	131
11.3.1	Vpliv krmnih dodatkov	131
11.3.2	Vpliv spola	133
11.4	Zaključki	134
11.5	Viri	134
12	Vpliv krmljenja v obdobju laktacije na nekatere proizvodne lastnosti pri plemenskih svinjah	137
12.1	Uvod	138
12.2	Material in metode	138
12.3	Rezultati in diskusija	139
12.3.1	Poraba krme ter sprememba telesne mase, debeline hrbtna slanina in kondicije svinj	139
12.3.2	Plodnost svinj in prirast pujskov	142
12.4	Zaključki	144
12.5	Viri	144

13 Ocena vpliva različnih dejavnikov na ocenjevanje mesnatosti	147
13.1 Uvod	148
13.2 Material in metode	148
13.3 Rezultati in razprava	150
13.3.1 Primerjava porazdelitev za lastnosti med klavnicami	150
13.3.2 Primerjava porazdelitev za lastnosti med kontrolorji	154
13.3.3 Ocene parametrov disperzije in napovedi za nivoje vpliva skupine	155
13.3.4 Ocene sistematskih vplivov	155
13.4 Zaključek	159
13.5 Viri	160